

LØB årsmødeskrift marts 2024

Foto forside: Rikke og Bernhard Schwegler
Foto bagside: Lene Kaspersen

Foto's til artiklerne:
Søren H. Nielsen
Rikke og Bernhard Schwegler
Lise Reinholdt
Lene Kaspersen

Indhold:

Siden sidst

Forord af Bernhard Schwegler, formand for LØB
Årsmøde i LØB med "De Grønne Venner"

Side 3

LØBs inspirationstur til Vestfyn 2023:

Besøg til HempCrete, Torpegård, Lørup Malervarer, Possementen, Højgården
Artikel af Rikke Schwegler

Side 4 - 15

Bofællesskabet Torpegård

Artikel af Anna-Marie og Kurt Christensen

Side 16 - 17

Ler-pudse kursus

Artikel af Rikke og Bernhard Schwegler

Side 18 - 21

HÅNDVÆRK, en rapport fra Building Green festivalen

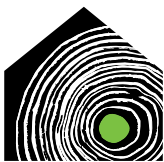
Artikel af Lise Reinholdt

Side 22 - 23

LØB årsmødeskrift

Udgivet af Landsforeningen Økologisk Byggeri (LØB) www.lob.dk

Dette hæfte viser nogle aktiviteter, som er sket i løbet af året. Samtidig er der en kraftig opfordring til at deltage i LØBs årsmøde:

www.lob.dk

LØBs årsmøde er en del af De Grønne Venner's Årsmøde 2024
Årsmødet foregår 5.-7. april på Ankersminde Kursuscenter på Fyn.
Se flere oplysninger og program på næste side og på www.degronnevenner.dk

Artikler er forfatterens ansvar og afspejler ikke nødvendigvis LØB's holdninger.
Alle er velkomne til at indsende forslag til artikelmateriale.
LØBs udgivelser kan ses og downloades på LØBs hjemmeside www.lob.dk

LØB årsmødeskrift
Marts 2024

side 2

Oplag: 500 stk
Tryk: 130 g silk
Marts 2024

Redaktion:
LØBs bestyrelse lob@lob.dk
Layout:
Lene Kaspersen

Tlf. 20 12 85 87

Mail: lenekaspersen@hotmail.com

LaserTryk.dk

Siden sidst

Forord af Bernhard Schwegler, formand for LØB

Formanden kalder til samling!
Foto: Lene Kaspersen

Kære medlem,

På generalforsamlingen 2023 diskuterede vi om LØB kunne opnå større udbredelse ved sammenlægninger eller tæt samarbejde med andre foreninger. Vi besluttede, at bestyrelsen skulle arbejde videre med "De grønne Venner" og undersøge mulighederne for samarbejder om f.eks. sekretariat, medlemsblad, aktiviteter og udflugter. Der blev afholdt møder om mulighederne. Vi fandt frem til at fortsætte og udbygge samarbejde omkring årsmøde og invitationer til at deltage i de enkelte foreningers arrangementer.

LØB har arrangeret Inspirationsturen til Vestfyn, stået for Ler-workshop på Himmelberggården og arrangeret et intensiv kurs i ler-pudse-teknikker m.v. Ud over dette medlemsblad er der gjort forarbejder til de to næste temaer som Tiny Houses, genbrug, brand, indeklime.

LØBs hjemmeside er blevet udbygget. Vore firmamedlemmer får tilbudt at præsentere deres virksomhed på LØB's hjemmeside og får mulighed for at svare på "3 skarpe spørgsmål" om hvem de er, deres vigtigste produkter og erfaringer med f.eks. "Green Wash". Vi vil gerne have en særlig fokus på Bygningsreglementets konsekvenser for alle vore medlemmer, både for virksomhederne og selvbyggere.

De Grønne Venners Årsmøde 5.-7. april 2024

Ankersminde Kursuscenter, Gadsbøllevej 100, 5492 Vissenbjerg (Beliggende nær Odense og motorvej)

Organisationerne Landsforeningen Praktisk Økologi (PØ), Landsforeningen Økologisk Byggeri (LØB), Landsforeningen af ØkoSamfund (LØS), Permakultur Danmark og Bofællesskab.dk har gennem flere år samarbejdet om årsmøder med forskellige aktiviteter, der sætter fokus på grøn omstilling og fællesskab.

Årsmødet består af tre hovedelementer:

- Faglige oplæg i tre spor om fællesskab, byggeri og haver.
- Generalforsamlinger i de tilsluttede foreninger
- Socialt samvær, netværk og hygge.

Programmet er fyldt med spændende oplæg, byggeworkshop, udflugt til et off-grid hus, haveworkshops, yoga, dans, musik og gode samtaler. Foreningernes generalforsamlinger er forskudt, så man kan deltage i flere. Vi glæder os til at se jer til et storslået Årsmøde, hvor vi sammen kommer tættere på "Grøn omstilling i fællesskab", - uden Greenwash!

Tilmeldig på www.degronnevenner.dk

Kontaktpersoner:

PØ: Pia (pia.noerhede@praktiskoekologi.dk) LØB: Bernhard (lob@lob.dk) LØS: Maria (maria@okosamfund.dk) Permakultur Danmark: Dorte (dorte@flojgaard.dk) Bofællesskab.dk: Birger (birger.lilja.kristoffersen@gmail.com)

Se program og de mange tilbud med aktiviteter på tværs af foreningerne på:
www.degronnevenner.dk

Nogle af aktiviteterne:

Fredag:

kl. 17.00-17.30 Ankomst

kl. 18.00-19.15 Aftensmad

kl. 19.30-22.00

Sang og og samtale om, hvad de 5 grønne foreninger bag årsmødet er optaget af og hvordan mulighederne er for samarbejder for foreningerne og for de menige medlemmer på tværs af foreningerne.

Lørdag

kl. 7.00-7.45 Morgenmad

kl. 8.00-9.45 Generalforsamling for Landsforeningen Økologisk Byggeri

kl. 10.00-11.45: Byggeteknik for boligejere v. Mads Kissow

kl. 10.00-11.45: Energi i byggeriet v. Rikke og Bernhard Schwegler

kl. 12.00-12.45: Frokost

kl. 13.00-17.30: Praktisk Lerpudse workshop v. Rikke og Bernhard Schwegler

kl. 18.00-19.30: Aftensmad

kl. 20. - ? Live musik og dans: Henrik Camillo, Simon Høirup og Bjarne Andersen spiller musik fra reggae til balader og fra bluesrock til pop og latin.

Søndag

kl. 7.00 til 09.45: Morgenmad

kl. 8 - 10: Grobund Brenderup og off-grid huset på Brenderup Højskole ved Lotte Holk Hansen og Ole John Andersen

kl. 10.00-10.45: Naturlig spildevandsrensning v. René Kilian

kl. 11.00-11.45: Bæredygtige badeværelser v. Benjamin Rasmussen og René Kilian,

kl. 12.00 til 12.45: Frokost

Kl. 13.00-14.00: Grøn glæde og forandring ved Pia Nørhede

kl. 14.00-15.00: Fælles oprydning og rengøring

LØB årsmødeskrift
Marts 2024

side 3

LØBs inspirationstur til Vestfyn 2023

Lørdag og søndag
30. september - 1. oktober

Artikel af Rikke Schwegler

26 forventningsfulde deltagere til årets inspirationstur mødtes ved "Possementen i Aarup." Vi fordelte os i bilerne så ikke alle biler skulle på tur. Super sidegevinst var, at vi fik snakket en hel masse under turene fra sted til sted. Første stop var HempCrete i Strib, hvor Christian Vædele-Larson har sin virksomhed,

HempCrete i Strib

(Kåsvej 10, 5500 Middelfart. Tlf. 61337190. www.hempcrete.dk)

"Hempcrete" stammer fra Frankrig, hvor det er muligt at høste hampen to gange om året pga. det varmere klima. Hamp, kalk og vand bliver til et solidt byggemateriale, hvor hampen isolerer og kalken binder det sammen. Blandingen er brandhæmmende, CO2 lagrende og fugtregulerende. Der opstår ikke svamp og andet utøj i hamp/kalk-blandingen, da den er basisk. Byggeaffaldet (hamperester) fra byggeriet er biologisk nedbrydeligt og komposterbart.

Fotos: Christian fortæller om HempCrete i sit værksted

Hempcrete er både et isoleringsmateriale og et materiale, der kan bruges til opbygning af vægge, - vægge, der bidrager til et godt indeklima.

Christian viste os sit værksted, hvor han har forklarede om forskellige metoder:

- Sprøjtestøbning – Hempcrete sprøjtet via en maskine. Denne metode har Christian haft god erfaring med at bruge til bl.a. nybyggeri og renovering af ældre huse, da det kommer godt ind i alle sprækker og samlinger. Det sprøjtes på i flere lag for at få den ønskede tykkelse og isolering
- Håndstøbning (In situ) hvor kalk/hamp-blandingen stoppes ind mellem væggen forskalling. Dette kan bruges til nye vægge og renovering af eksisterende byggeri. Det kræver et skelet af f.eks. træ at bygge op ad. Man fylder hele forskallingen op med massen og lader den stå til dagen efter, hvor forskallingen flyttes og fyldes igen – derved opstår en stor sammenhængende væg uden kuldebroer.
- Blokke lavet af Hempcrete. Formstøbte hampeblokke, der mures op.
- Præfabrikerede vægelementer, som støbes indendørs i en hal/fabrik og samles på byggepladsen.

Fotos øverst: Sprøjtepistolen til at bruge til isoleringen som på muren på billedet underneden.
De to nederste fotos: isolering med forskalling

NB: På side 16 - 17 kan du også læse en lille artikel om Torpegård, skrevet af vore værter Kurt og Anna-Marie.

Torpegård i Diernæs

(Grosted 10, 5600 Fåborg.
www.torpegaard.nu)

Turen gik videre til Torpegård, et nyt økosamfund, der blev startet i 2017, hvor 4 familier købte gården og efterfølgende fik den udstykket til 12 grunde, der nu er ved at blive bebygget, plus et stort fællesareal. Man er sammen om ideen med at bygge/leve bæredygtigt og dyrke den tilhørende jord biodynamisk. Fællesopgaver er opdelt i forskellige lav/grupper, der tager sig af pasning af dyrene og haven m.m. Man høster det man skal bruge og hjælper hinanden.

Stedet er en grundejerforening, som har antroposofiske idéer i deres vedtægter. Fokus på biodiversitet også i beboergruppen. Der er fremtidsønsker om at starte et energifællesskab.

Da de startede, måtte de sno sig for at få lokalplanen til at gå igen hos kommunen, som var velvillig nok, men havde regler, der skulle overholdes. Torpegård har et spildevands anlæg fra "Killian Water" (www.killian-water.com), som blev godkendt fordi René Killian kunne vise, at et lignende anlæg var blevet godkendt i Svendborg kommune.

Torpegård har købt deres eget savværk, så en del af det træ, der bliver bygget med, er fra en lokal skov. De huse vi så, var bygget med træ fra yderst til inderst.

Mike Bentsen fra "Kjeldsløkkens Multiservice" (Skovvej 24, 5750 Ringe. tlf. 40108832) har leveret og monteret skruefundamenter til flere af husene. Skruerfundamenterne sparer på husets CO₂ - regnskab, da skrueerne ikke er så "miljø tunge" som et fundament af beton.

Torpegård har et fælleshus. Her spiser de sammen hver 14. dag inden fællesmødet og på fælles arbejdsdage. Der spiste vi vores medbragte mad og fik te og kaffe. 1000 tak for det.

På rundtur blandt de nybyggede huse

Rundvisning til nogle byggerier på Torpegård

("Sydfyns Trædesign" Åkildevej 28, 5762 Vester Skerninge.
www.sydfynstrae.com).

Andreas Lindhardt Hansen viste rundt. Hans firma Sydfyns Trædesign har bygget en del af husene. De lægger stor vægt på at bygge så bæredygtigt som muligt i 2023 med de regler og begrænsninger der er, men samtidig lytte til kundernes ønsker. Fra firmaets side bliver der tænkt meget på genbrug (også af varmen) i de færdige huse.

Andreas viste os 3 huse, som han har arbejdet med. Huset her nederst på siden fik vi også mulighed for at se indvendigt.

Huset er isoleret med træuld. Der var brugt en speciel "dampspærre" (ökonatur) fra Tyskland, som er mere diffusionsåben end dem, der kan købes i Danmark.

Der er anvendt ventilationsvinduer. (Se på billedet øverst.)

Fra højre:
Mike Bendtsen,
Andreas Lindhardt
Hansen
Bernhard (LØB's for-
mand)

LØB årsmødeskrift
Marts 2024

side 7

Kurt og Anna-Maies hus

Et halmhus på Torpegård

Vi fik også set Anna-Marie og Kurts halmhus, som er 61 m² indvendigt. Desuden er der en uopvarmet udestue på 12 m².

Kurt viste rundt og fortalte at det var et af de første huse i Torpegård. De startede byggeriet for 5 år siden, flyttede ind for 3 år siden og er nu ved at lave de sidste detaljer færdige.

Huset er bygget i mini baller for at få den runde form som de ønskede sig, hvilket ikke ville være muligt med større baller.

Det hele er båret af Kerto spær/kassetter med halmballer imellem, både i væg og i loft. Loftet er understøttet af træstolper.

Et stort træ, der stod ude i haven, er nu er "flyttet" inden for og tjener som søjle - og blikfang midt i køkken/alrummet.

Indvendigt er der pudset med ler og malet i en helt speciel lyserød akvarelfarve med blå undertoner.

Ydersiden af huset er pudset med kalk.

Halmhusets gulv er opbygget med muslingeskaller, polystyrenplader, træfiberplader og et trægulv fra en nærliggende skole, der skulle udskifte deres gulv i gymnastiksalen. Der er lergulv med linolie i gangen og soveværelset. På grund af byggetregler har de fået betongulv i badet, en membran og kalkmørtel på væggene.

Det hele bliver varmet op med 2 solfangere til det varme vand, desuden en masseovn med rør til varmt vand om vinteren, når solvarmen ikke er tilstrækkelig.

I byggeansøgningen står at huset er isoleret med cellulose, - hvilket jo er rigtig nok!

Lørup Malervarer ved Ryslinge

(Lørupvej 19, 5750 Ringe. tlf. 62671058. mail:lt@lm-linolie.dk)

Turen gik videre til Lørup Malervarer. Her startede Ejner Rasmussen med at lave den specielle maling for 2 år siden, da han blev kontaktet af en museums- medarbejder, der spurgte om han kunne lave kærnemælksmaling til dem. De manglede malingen til et restaurerings-projekt og kunne ikke få den, de plejede.

Processen fra kærnemælk til færdig maling:

Han havde aldrig lavet sådan noget før, men gik på "med krum hals" og eksperimenterede med udgangspunkt i en gammel opskrift indtil det lykkedes ham at fremstille noget, der viste sig at være et helt fantastisk produkt, - lavet på kærnet mælk.

Ejner fortalte og demonstrerede, hvordan han lavede malings-basen af kærnemælk, linolie og jernvitriol der blev pisket sammen.

Det mest spektakulære var, da han puttede hjortetaksalt i og det hele begyndte at boble meget kraftigt så proteinet i kærnemælken blev til bindemidlet kasein. Det havde været noget af en opgave at lære, hvor meget hjortetaksalt, der skulle puttes i, uden at det boblede over, så gulv og vægge skulle rengøres bagefter, fortalte Ejner.

Efter 4 timer er malingen som regel tør nok til, at der kan males anden gang.

Malingen kan opbevares ved stuetemperatur. Den malede overflade har en lang holdbarhed (indtil videre 14 år).

Ejners erfaring er, at kærnemælksmalingen kan males på alt, og at det holder utrolig godt. Porøse overflader som ler og kalkpuds lukkes/primers dog først med kalkvand eller andet, der lukker de største porer inden det males.

Store portioner kærnemælk i dunke

1. Kærnemælk og linolie blandes

2. Hjortetaksalt tilsættes blandingen. Den doseres i rette mængde, så det ikke bobler over.

3. Jernvitriol tilsættes blandingen

4. Fra kærnemælk til færdig maling med jernvitriol.

Kærnemælksmaling med farve-eksempler.

Ejner er en lidt ældre herre, der plejede at handle med linoliemaling. Han er uddannet tækkemand og har tækket huse i sine yngre dage. Han har også haft et savværk, der stadig er på bopælen sammen med malerfirmaet.

Ud over det kendskab vi fik til produkterne, var besøget i det hele taget en spændende oplevelse, - bare det at se det fantastiske sted og høre Ejner fortælle entusiastisk om sin nye lidenskab: kærnemælks maling.

Vi var også så heldige at få serveret øl/sodavand og ægte fynsk brunsviger af hans søde kone Lene. Da Hanne fra Brædstup også havde bagt en fantastisk vegansk chokoladecake og æblecake, var vi godt dækket ind med kage til "den søde tand". Mange tak!

Ejners sted er stort med lager til alt fra malervarer, veteranbiler, savværk, tækkeprodukter....

Tilbage til Possementen

(Vandværksvej 17, 5560 Årup. www.possementen.dk)

Så gik køreturen tilbage til Possementen, - fulde af informationer og indtryk fra dagen. Vi valgte en landlig rute, en utrolig smuk tur, selv om den tog lidt længere tid. Vores udgangspunkt og base var en tidligere possementfabrik i Årup mellem Odense og Middelfart, hvor der dengang blev fremstillet kvaster, snore, borter etc. (hedder Possementer) til møbler, uniformer, gardiner m.m.

Stedet bliver nu lejet af en meget ny forening, der arbejder på at gøre stedet til et lokalt kultursted med kreative værksteder. Vores LØB-medlem Jette Ekelund Østergård, som er i bestyrelsen for Possementen, havde sørget for at vi kunne bruge stedet som base.

Det er noget af en opgave foreningen har sat sig for med renoveringen af den statelige ejendom, der trænger til kærlige hænder, men har en fantastisk atmosfære og flotte detaljer.

Der var stiftende generalforsamling i 2021 og der har været travlt siden da. Engagementet har ført til, at lokalsamfundet er begyndt at lægge mærke til stedet og støtter nu op om det. Possementen har søgt - og fået nogle penge til en forundersøgelse - for at få et overblik over, hvad der skal gøres og hvornår.

Lige nu er stedet lejet, men det er meningen at foreningen skal købe huset for at bruge det 730 m² store hus til et kultur/kunstner-sted. Idéen er, at man kan være en del af et fællesskab og bruge husets faciliteter mod en mindre leje. Der er store fremtidsdrømme om små butikker og større værksteder engang, når det hele kører.

Da vi ankom var det så uheldigt at strømmen til ovnen gik, så der måtte findes en ny sikring før maden kunne varmes. Ventetiden blev brugt til en spændende rundvisning i det store hus. Vi nød en lækker vegetarbuffet med aubergine gratin, forskellige spred/humus, agurk, borritos m.m.

Der var nok til madpakken dagen efter. Tak til Ask, Jette og Dorte for deres store indsats for at tage sig så godt af os.

Heidi viser her det fremtidige fælleshus der er undervejs. Det nuværende fælleshus i den gamle bindingsværksgård skal sælges.

Højgården - Den selvforsynende landsby

(Højgårdsvej 27, Hundstrup, 5762 Vester Skerninge),

Dagen efter fortsatte turen til Den selvforsynende landsby. Heidi Sørensens fortalte om stedet og deres erfaringer over 20 år og viste os nogle af deres byggeprojekter. Der er et stort tilhørende landbrugs- og naturareal med unik biodiversitet.

Det gamle bindingsværkshus, Højgården, er nu deres fælleshus, men de er ved at få bygget et nyt. De har besluttet at den gamle bevaringsværdige og fantastisk charmerende gård skal sælges fra. De håber at finde en køber/købere, der kan vedligeholde stedet og vil være en del af fællesskabet.

Et af de første huse, der blev bygget i Den selvforsynende landsby var Heidi og Eriks hus, som ses på billedet herunder. Det har en masse skønne detaljer og det første sedum-tag i bebyggelsen. Huset bar præg af, at Erik er nordmand og elsker at arbejde i træ.

Indgangen til Heidi og Eriks smukke træhus og kik til anneks

Birgit og Gunnars hus med udestue, hyggelig vinduesniche, soveniche med skydelåger og lun masseovn.

Vi fik lov til at se Birgit og Gunnars hus, der er isoleret med indblæste træfibre hele vejen rundt, både i gulv, væg og tag. Der er masseovn og stor soveniche med skydelåger.

Vi sluttede en dejlig weekend med udendørs frokostbord og fik en meget lækker hjemmebakket kage af Heidi. 1000 tak til Lise Reinholdt & co for at planlægge en spændende - og varieret tur.

NB: Deltagere på LØB's
inspirationstur 2023
oplevede byggeriet,
som var kommet
et skridt videre.
Se side 6 - 9

Bofællesskabet Torpegård

Artikel af Anna-Marie og Kurt Christensen

Vi var en lille gruppe mennesker, som i marts 2017 købte et mindre landbrug på 7,7 ha i Diernæs tæt ved Faaborg. Det blev behørigt fejret. Forud var nemlig gået 7 år med utallige møder i gruppen, forhandlinger med myndigheder, advokater, banker, arkæologer, entreprenører, FFV, Energi Fyn mm. Resultatet af alle disse års anstrengelser er blevet til Bofællesskabet Torpegård.

Vi er nu de 12 familier som lokalplanen foreskriver. Der er 5 børnefamilier og resten er "det grå guld". Så aldersspredningen er fra 2-76 år. Hver familie har sin egen grund på mellem 500 og 700 m². Al jord derudover er fællesarealer. Vi dyrker jorden efter de biodynamiske principper med kompostfremstilling, besprøjtning med præparater mm. På vor fællesareal har vi etableret drivhus, urtehave, bærhave, frugthave og her græsser køer og heste. Vores 60 høns hygger sig i frugthaven. Desuden har vi skotsk højlandskvæg med store flotte horn, tre moderkøer, en tyr og kalve, ialt 10-12 kreaturer.

Vi har etableret et beplantet filteranlæg. Det er på 30 m² og klarer spildevandet fra de 12 familier. Vand får vi fra egen brønd, men desværre er der ikke kapacitet nok, så vi forhandler i øjeblikket med FFV og kommunen om at blive tilsluttet kommunalt vand.

I gårdens gamle misligholdte bygninger er vi i gang med forbedringer. I hovedhuset er nu indrettet et rum, hvor vi alle 30 personer kan holde møder, have fællesspisninger, fejre fødselsdage, dyrke yoga, lave TRX mm. Vi har lavet 2 gæsteværelser og fælles vaskeri. En del af stalden er blevet til keramisk værksted og i vognskuret er der fælles værksted. Vi har anskaffet et savværk, hvor der bliver skåret træ til vores byggerier. Vi er naboer til Holstenshuus fra hvis skov, vi køber træstammer.

Næsten alle husene på Torpegård er lavet af Douglas træ. De fleste står på fundamentskruer. Rekord på skruelængde er 8 meter! Til isolering er der brugt træfiberbatts og -granulat. Der er valgt åndbare membraner, hvilket giver et sundt og godt indeklima.

Opvarmningen er varmepumper. Nogle har de såkaldte ventilationsvinduer. Det er en termorude med et ekstra lag glas. Når luften imellem glassene bliver opvarmet, vil et spjæld lukke den varme luft ind i huset. Andre har 3 lags termoruder. Mange af husene er indvendigt pudset med ler.

Et enkelt hus er isoleret med halm og er udvendigt pudset med kalkmørtel. Det opvarmes med masseovn, som også sørger for det varme vand. Om sommeren, hvor masseovnen er kold, klarer en solfanger opvarmningen af vandet.

Fire familier bor endnu i skurvogn, mens de bygger deres drømmehus eller - er man knap så langt - tegner på det!

Alt efter tid, lyst og økonomi har vi nøglefærdige huse, medbyg og selvbyg. Visionen for vores fællesskab har ikke forandret sig i de 12 år vores projekt har eksisteret. Tre lige vigtige ting har vi set som det overordnede:

Fællesskabet - Det biodynamiske landbrug - Bæredygtigt byggeri.

Hvordan er så vores hverdag på Torpegård?

På vores møder hver 14 dag har vi hver gang en eller anden form for studie. Det kan f.eks. være om besprøjtningen i det biodynamiske landbrug eller de 4 temperament eller de 24 styrker.

Beslutninger tager vi i konsensus. Det kan give nogle vældig lange og udmarvende møder! Men vi har lært at lade et vanskeligt punkt ligge, for at tage det op igen på det næste møde. Så oplever vi ofte, at tiden har arbejdet for os og vi kan nå frem til en fælles beslutning. Vores møder foregår som regel i en god og lattermild stemning. Men det er klart, at 23 voksne mennesker, som skal tage en fælles beslutning, indimellem kan komme lidt "skævt" ind på hinanden. Men det stikker ikke så dybt. Vi er hurtigt videre i fordragelighed.

Hvert tredje møde er et FF-møde. Dvs. Et FælleskabsFremmende møde. Her kan emnet f.eks. være biografier.

Den første lørdag i hver måned har vi fælles arbejdsdag. Det er noget alle skulle have lejlighed til at opleve.

Foto: Fælles arbejdsdag med brolægning

Vi samles kl. 10 i en stor cirkel på gårdspladsen og fordeler de opgaver som skal løses. Kort efter spredes 30 store og små rundt på Torpegård. Så bliver der luget, lagt fliser, kalket hus, malet vinduer, lavet dyrehegn, repareret tag og meget mere. Midt på dagen er der lækkert fælles frokostbord og dagen afsluttes kl. 15.30 med kaffe og kage. Så fortæller hver gruppe, hvad de har lavet. Det er ikke småting man kan nå, når man arbejder mange med et fælles mål.

Altid en fantastisk dag!

Vores erfaring med opstart af et bofællesskab og senere at leve i et er meget positiv. Man får virkelig udvidet sin horisont og stiftet bekendtskab med mange nye aspekter i dette virvar af tilladelser, paragraffer, love og forordninger på mange planer. Det er meget lærerigt. At bo så tæt på hinanden og opleve et fælles ansvar for, at alle har det godt og trives i hverdagen er enormt givende. Der er aldrig langt til en hjælpende hånd, om det gælder vasketøj på tørresnoren som trues af regn, eller at fange en ko, som er brudt ud af indhegningen. At leve i et fællesskab er at deltage i et kollektivt eksperiment og en livslang workshop i personlig udvikling. For de, som engagerer sig seriøst, er udbyttet fantastisk! Så rådet herfra er: BARE KOM IGANG!

Ler-pudsekursus

d. 3.- 8. november 2023

Artikel af Rikke og Bernhard
Schwegler

Kurset om lerpuds- teknikker og tadelakt foregik i vores hus på Falster. Efter ankomst fik deltagerne en rundvisning og vi sluttede med dans om aftenen.

Fra jord til lerpuds

Vi startede med at grave ler op til grovpuds. Det er et lidt fysisk krævende arbejde, hvor man også må være opmærksom på, at det virkelig er lerjord og ikke muldjord, der bliver gravet op. Leret blandes med vand og står mens det "trækker".

Det røres op og sigtes for at komme af med de største sten. Der skal kun være den størrelse småsten/sand tilbage, som svarer til ca. det halve af den tykkelse, som pudsen skal have på væggen bagefter.

For at gøre blandingen mere lind uden at blande for meget vand i, som jo skal tørre ud bagefter, tilsætter vi lidt soda (rørt op i vand). Soda er et salt og kaldes også "kalcineret soda", formel: NaCO_3 .

Når leret er sigtet er det klar til brug. Det skal blandes med sand for at få en masse, der ikke sprækker for meget, når det tørrer op på væggen. Det nøjagtige forhold afhænger af, hvilken ler-jord man har og kan derfor variere. Opskriften skal findes for hver type, men der er dog et stort spænd, hvor det fungerer. Deltagerne fik en fornemmelse af, hvordan det skal føles/opføre sig, så de kan lave deres eget puds.

Mineralsk Grovpuds uden organiske materialer

Vi lavede både en ren mineralsk blanding uden organiske materialer. Det er den vi plejer at bruge, da den giver mest tyngde til vores indervægge. Et plus er, at den kan stå så længe man vil, da den ikke kan rådne. Hvis den tørrer ind, kan man bare tilsætte vand og lade den stå og trække til den kan røres op igen og er klar til brug. Den ældste, vi har stående, er fra 1992, og den er lige så fin som da den blev hældt i spanden og fik låg på.

Større flader kan også sprøjtes på med en pudsemaskine, som vi dog ikke brugte på kurset, da vi kun pudsede mindre områder.

At pudse er hårdt arbejde, og alle fik brugt muskler, som de ikke plejer - og lidt ansats til vabler!

Vi pudsede på en indervæg af stampet lerjord. Vi lader altid vores vægge tørre helt op før vi pudser dem, for så kan eventuelle revner/svind lukkes i samme arbejdsgang.

Vi bruger pudsebrætter til at trække/massere pudsen på væggen. Vi trækker et tykt lag puds på væggen, lægger et jutenet på og trækker et tyndere pudslag over det hele mens det er vådt. Vævet trykkes ind i leret og bliver en del af væggen.

Vævet bruger vi for at undgå større revner, når blandingen tørrer og leret trækker sig sammen. Desuden ved materialeskifte (trækonstruktion / ler). De mindre sprækker der opstår dækkes nemt af mellempudset, når det kommer på.

Vores puds drillede lidt og der kom nogle større sprækker, fordi blandingen blev for fed. God læring for deltagerne :-) og ikke noget problem, da det bliver dækket af næste lag puds.

Grovpuds med organiske materialer

Vi lavede også en grovpuds med organiske materialer. Leret blev blandet med både sand og komøg. Det lugter ret kraftigt indtil det er tørt (også gennem gummihandsker) og pudsen kan ikke stå så mange dage, da møget gærer.

Blandingen trak vi på med hænderne, hvilket er ret sjovt og en anderledes erfaring. Væggen, vi pudsede på er en ydervæg som vi har lavet i let-ler. Det er lettere at få pudset til at hænge fast i strå blandinger.

Let-ler er en metode, hvor ler-slikker blandes med halm og fyldes i en forskalling med en bærende konstruktion i midten som skelet. Letler-væggene har vi valgt som ydervægge til hele vores hus, da vi har gode erfaringer med materialet fra de andre huse vi har bygget. Halmen blandes, så den stadig har luft i stænglerne og kan isolere.

Leret, der dækker stråene helt, gør, at der ikke kan komme råd, svamp og insekter i halmen, da leret regulerer fugttilstanden i væggen og altid transporterer fugt ud til ydersiden, så den kan fordampe.

Mellempuds

Dagen efter lavede vi en puds, som vi kalder "mellempuds". Det er det næste lag, som vi trækker på væggen når grovpudsen er tør. Denne puds laver vi af ren lerpulver, som vi køber i "Ceram" og blander med sand.

For at få en hvid væg, bruger vi hvidt lerpulver og kvartssand. Mellempudsen laver vi af en pose lerpulver (25 kg), 2 poser kvartssand (25 kg 0 - 1 m.m.) og regulerer det med finere sand (0-0,3 m.m.), ca. 25 g kalcineret Soda (NaCO_3), plus selvfølgelig vand.

Mellempudset trækker vi på den tørre grovpuds. Væggen kan fugtes for at gøre det nemmere at pudse. Vi viser altid, hvordan vi bruger redskaberne/pudsebrætterne, hvilket er ret forskelligt. Og opfordrer folk til at finde den måde de selv arbejder bedst.

Det er nemmere og ikke så hårdt at arbejde med mellempudsen. Dette kan sagtens være det sidste lag.

Vores kursister havde nu fået lidt erfaring med grovpudsen, så de vidste mere om, hvordan leret opførte sig og hvordan de bedst kunne arbejde med redskaberne.

Den erfaring var god, for mellemlaget er tyndere (ca. 2 mm.) og kræver, at man kan arbejde lidt hurtigt, da vandet i pudsen trækker ind i væggen og gør det sværere at arbejde med.

Jo tyndere lagene bliver jo hurtigere må man arbejde, så det kan ikke nytte at dvæle for meget ved diverse detaljer.

Farvet puds

Næste puds vi prøvede, var farvet puds, som vi har købt færdig og tilsat mere pigment for at få en dejlig "solskins-" gul.

Den var nem at arbejde med og skummede lidt op, nok fordi der er tilsat bindemiddel. Det lugter også lidt fælt når den har stået en dag eller mere, men kan stadig godt pudses på væggen.

Strukturen på den færdige væg minder om vores grove hjemmelavede "mellempuds".

Finpuds

Den sidste lerpuds vi prøvede var "finpuds". Den minder om "mellempuds", bare med finere sand (2 sække 0-0,3 mm sand reguleret med 010 - støvfint sand).

Denne puds bruger vi som slutpuds på vores vægge, fordi vi godt kan lide den lyse farve, at væggen er "fin" i strukturen og at krystallerne (fra kvartssandet) glimter i lyset / solskinnet.

Det er også den sværeste puds, fordi den er meget tynd og trækker meget hurtigt. Vi gør væggene en smule fugtige for at have lidt mere tid, når vi arbejder med denne puds.

Kursisterne arbejdede hårdt for at få finpudsen på i et jævnt lag, der også så pænt ud. Kunsten er at være flere folk på samme væg, have håndlaget og arbejde hurtigt. Det lykkedes okay.

Væggen ser altid anderledes ud når den er tørret, og vi synes at det er spændende med lidt struktur fra strøgene, det gør væg-overfladerne i vores hus mere "levende". Dette er selvfølgelig en smagssag, og hvis du vil have mere neutrale vægge, er det nemmest at arbejde med mellempudset som sidste lag.

Det er muligt at polere finpuds - men det er et stort arbejde.

Væggen skal have 2 tynde lag finpuds lige efter hinanden da pudsen skal poleres når væggen er "læder-" hård.

Det kræver en hel flok folk på én gang, da pudsen tørrer hurtigt.

Tadelakt

Tadelakt er en traditionel kalkpuds, oprindeligt fra Marokko. Den opbygges i flere lag og afsluttes ved at polere sæbe ind i overfladen som gør pudset vandafvisende. Materialet kan indfarves og anvendes både som væg, vask og badekar samt på gulve. Teknikken fungerer rigtig godt på lerpuds som alternativ for fliser. Vi har valgt at få Tadelakt på gulvet og i brusenichen.

Da der kun var to kursister til at prøve "Tadelakt", aftalte vi at lave et mindre stykke væg under vest-vinduet. Tadelakt kræver lidt håndelag og meget polering. Det giver et fantastisk flot resultat! Begge kursister var glade for, at det var et begrænset område, der blev lavet. Det kræver en stor indsats til at fortætte pudsen og polere den specielle sæbe ind i overfladen.

Det var sjovt at holde kurset i vores eget hus. Vi har indtil nu kun holdt det hos andre. Det var en intens oplevelse at gennemgå så mange teknikker på få dage. Når vi før har haft folk, der vil prøve kræfter med ler-teknikker, havde vi mere tid til at fordybe os. Det var spændende at møde nye mennesker og høre om deres projekter og planer. Tak for det.

HÅNDVÆRK

En lille rapport fra festivalen

Artikel af Lise Reinholdt

Håndværkerbranchen står overfor en stor udvikling de kommende år. Der skal mere bæredygtighed ind i både branchen og uddannelserne, mere viden om for eksempel biobaserede materialer, mere fokus på diversitet og flere kvinder for at sikre de mange hænder, der vil mangle i fremtiden. Derfor har Building Green lanceret en helt ny festival "HÅNDVÆRK", der skal være med til at hyld og fremtids-sikre branchen.

Sådan lød indledningen til festivalens program, og det var anledningen til at vi to "LØB-journalister" besøgte festivalen i Lokomotivværkstedet i den kommende Jernbaneby i København. Festivalen bød på et imponerende program med foredrag, praktiske workshops og mange sjove konkurrencer. I modsætning til de traditionelle Building Green-messer var her et skønt og levende overtal af unge mennesker, skoleklasser og lærlinge fra diverse brancher.

Fokus var på håndværket og håndværkerne, bæredygtighed, genbrug samt rekruttering af lærlinge af begge køn.

Ialt var 90 virksomheder præsenteret og bakkede op om arrangementet.

Blandt kendte ansigter for os LØB-folk var Balder fra Logik og co., Havnens Hænder og Lars Keller fra ecocon.

Efterfølgende har vi kunnet læse, at der har været i alt 4100 besøgende, det dobbelte af hvad arrangørerne forventede. Så det er med stor sandsynlighed en succes der gentages.

Bæredygtig isolering

Der var virkelig mange virksomheder på festivalen, der solgte bæredygtig isolering. Her er det Havnens Hænder, der sammen med Genbyg og Carl Ras havde en stor stand og blandt andet fortalte om biobaserede isoleringsmaterialer.

Flere kvindelige håndværkere

Der var fokus på at få flere piger interesserede i håndværksfagene, og et par kvindelige lærlinge demonstrerede, hvordan de lagde et stråtag

Genbrug af byggematerialer

Der er et enorm spild af byggematerialer, både i forbindelse med nedrivning og af materialer, der er blevet tilovers efter færdiggørelsen af et nybyggeri. Firmaet "Næste" har specialiseret sig i at bygge arkitekttegnede skure af disse kvalitetsmaterialer, der ellers ville være gået til forbrændingen. Firmaet har eksisteret siden 2019 og havde i 2023 en omsætning på 10 mill kr. De oplever en stigende interesse for deres produkter og ligefrem en stolthed hos kunderne over at have fået et smukt skur med en historie bag sig. Firmaet har ca 40 ansatte og beskæftiger både faglærte og ufaglærte håndværkere.

Skæg og ballade

Lærlinge byggede og afprøvede en bro midt i udstillingen.

Et stort tilløbsstykke var Power Tool-Race, arrangeret af Carl Ras. To hold konkurrerede. Hvert hold valgte et el-værktøj, vinkelsliber, høvl, rundsav eller andet, som de udbyggede og riggede til. De to "køretøjer" startede så samtidig på en lang bane og konkurrerede om at nå først i mål.

www.lob.dk

Årsmøde med De Grønne Venner

5.-7. april på Fyn

LØBs årsmødeskrift marts 2024

Landsforeningen Økologisk Byggeri (LØB)

Foreningen er stiftet i 1997 med det formål at fremme miljøvenligt byggeri.

Foreningen er åben for alle.

Meld dig ind via LØBs hjemmeside www.lob.dk

Kontingent for 2024:

Private 200 kr. årligt - Firmaer 1000 kr. årligt

LØBs medlemsskare spænder vidt:

Virksomheder, som producerer byggematerialer,

Håndværksvirksomheder

Arkitekter, ingeniører og andre rådgivere

Organisationer og Økosamfund,

Enkelpersoner, som søger inspiration og netværk